Παναγία, οἱ ἄγγελοι καί φυσικά ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. Ὅλοι εἶναι παρόντες σέ κάθε λειτουργία. Γι' αὐτό, τό νά πάω στήν ἐκκλησία (στό ναό) εἶναι πράξη μεγάλης ἀγάπης: συναντάω τούς συνανθρώπους μου (τούς ἀδελφούς μου) καί ὅλα τά ἱερά πρόσωπα ἀπό γῆ καί οὐρανό. Εἶναι μιά μεγάλη συνάντηση ἀγάπης.

Ἐπειδή ὅμως δέν πᾶνε ὅλοι γεμάτοι ἀγάπη στό ναό, ἀλλά ἐκεῖ θά βρῶ καί ἀνθρώπους πού δέν ἔχουν τόσο μεγάλη ἀγάπη ἤ ἴσως ἔχουν μεγάλη κακία, γι' αὐτό εἶναι ἀκόμα πιό ἀπαραίτητο νά πηγαίνω στή λειτουργία! Ὁ λόγος; Ὁ Χριστός εἶπε πώς, ἄν δέ συγχωρήσω τούς ἐχθρούς μου, δέν εἶμαι δικός Του φίλος. Μέ τό νά σταθῶ λοιπόν δίπλα στούς «κακούς ἀνθρώπους» πού θά συναντήσω στό ναό, σιγά σιγά θά μάθω νά τούς συγχωρῶ, νά τούς ἀγαπῶ, κι ἀκόμη νά προσευχηθῶ γι' αὐτούς, γιά νά τούς συγχωρέσει ὁ Θεός καί νά τούς σώσει.

Ἄν δέν παλέψω μέσα μου νά μάθω ν' ἀγαπῶ ἀκριβῶς αὐτούς τούς ἀνθρώπους πού πιστεύω πώς «δέν ἀξίζουν» ἀγάπη, τότε ἄδικα πάω στή συνάντηση: δέ θεωρῶ τό Χριστό φίλο μου καί δέν εἶμαι καθόλου ἄξιος νά μέ θεωρεῖ Ἐκεῖνος φίλο Του, μαθητή Του καί πιστό σύντροφό Του. Θέλω λοιπόν ἀκόμα δουλειά – κι αὐτή ἡ δουλειά γίνεται μέσα στήν καρδιά μου καί γίνεται ἀκριβῶς μέσα στό ναό.

Βέβαια, κι ἔξω ἀπό τό ναό, ἄν ἔχω ἀγάπη, θά φέρομαι μέ ἀγάπη στούς ἄλλους καί θά τούς βοηθῶ ὅπως μπορῶ. Ὄχι μόνο μ' ἕνα πιάτο φαΐ, ἀλλά καί μ' ἕνα χαμόγελο, καθώς καί μέ τήν προσευχή μου στό Θεό γι' αὐτούς.

6. Ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Χριστοῦ μέχρι σήμερα, χιλιάδες ἄνθρωποι, ἄντρες καί γυναῖκες, βάδισαν αὐτό τό δρόμο καί ἐνώθηκαν μέ τό Θεό. Εἶναι οἱ ἅγιοι. Οἱ ἅγιοι εἶναι ἄνθρωποι ἀπό κάθε κοινωνική τάξη καί ἐπάγγελμα – πλούσιοι καί φτωχοί, ἐλεύθεροι καί δοῦλοι, παπάδες καί λαϊκοί, μοναχοί καί οἰκογενειάρχες, μητέρες καί πατέρες, γιατροί καί ἔμποροι, δάσκαλοι καί μαθητές, βασιλιάδες καί ζητιάνοι – πού ἀγάπησαν τό Χριστό καί τόν πλησίον περισσότερο ἀπ' τόν ἑαυτό τους. Προσευχήθηκαν, ἐξομολογήθηκαν, ζήτησαν τή βοήθεια τοῦ Χριστοῦ κοινωνώντας τό σῶμα καί τό αἷμα Του, ἀγάπησαν, πόνεσαν, προσφέρθηκαν. Δέν περίμεναν ἀντάλλαγμα, ἀλλά τό ἀντάλλαγμα ἦρθε ἀπό τό χέρι τοῦ Θεοῦ. Ὄχι μόνο μετά τό θάνατο, ἀλλά πολλές φορές καί ἐνῶ ἀκόμη ζοῦσαν: τό θεῖο Φῶς μεταμόρφωσε τήν ὕπαρξή τους σ' αὐτό πού ὁ Θεός προσκαλεῖ κάθε ἄνθρωπο νά γίνει, ἄν θέλει.

Πολλοί ἅγιοι μετανόησαν ἀπό φοβερά ἐγκλήματα – ἡ μετάνοιά τους ἦταν τόσο μεγάλη, γεμάτη ποταμούς δακρύων, πού «ράγισε ἡ καρδιά τους», μπῆκε μέσα ἀπ' αὐτή τή ρωγμή ἡ θεία χάρη καί τούς μεταμόρφωσε.

Ἅγιοι βέβαια ὑπάρχουν καί σήμερα. Ἀπό τόν ἅγιο Νεκτάριο († 1920) ὡς τό Γέροντα Παΐσιο († 1994), ἑκατοντάδες ἅγιοι ἔχουν ἀναδειχθεῖ τόν 20ό αἰῶνα σέ ὅλους τούς ὀρθόδοξους λαούς – χωρίς νά ὑπολογίσουμε καί τούς σύγχρονους μάρτυρες ἀπό θρησκευτικούς ἤ ἀθεϊστικούς διωγμούς, πού ξεπερνοῦν τό ἑκατομμύριο.

Ἐμεῖς ἄς μή γίνουμε ἅγιοι καί πρωταθλητές τοῦ οὐρανοῦ, ἄς μή φτάσουμε στή θέωση… Ἄς κάνουμε ὅμως μερικά βήματα πρός τό Χριστό, μερικά βήματα στό δρόμο πού οἱ ἅγιοι βάδισαν πάρα πολύ.

Ἄς γίνουμε «μικροί ἅγιοι», τέτοιοι πού γύρω μας ὑπάρχουν ἀρκετοί, ἄνθρωποι καθημερινοί, γεμάτοι πίστη κι ἀγάπη, πού συγχωροῦν, προσφέρουν, θυσιάζονται γιά τόν πλησίον, ἀλλά καί προσεύχονται, νηστεύουν, ἐξομολογοῦνται καί μεταλαβαίνουν, ὅπως οἱ παλιοί καί σοφοί πατέρες μας. Ἄς παλέψουμε γιά νά μάθουμε ν' ἀγαπᾶμε καί νά συγχωροῦμε τούς ἄλλους, ὅποιοι κι ἄν εἶναι, ὅ,τι κι ἄν μᾶς κάνουν. Ἄς μάθουμε ν' ἀγαπᾶμε τό Χριστό καί τόν πλησίον περισσότερο ἀπ' τόν ἑαυτό μας. Ἡ Ἐκκλησία μᾶς περιμένει, μέ τά ἅγια μυστήρια καί ὅλη τήν πνευματική ζωή πού περιέχει, γιά νά μᾶς δείξει τό δρόμο καί νά μᾶς δώσει δύναμη, τή δύναμη τοῦ Χριστοῦ.

7. Τό νά ζεῖ κάποιος πνευματικά καί χριστιανικά, δέ σημαίνει πώς θά κλειστεῖ σέ μοναστῆρι ἤ πώς θ' ἀσχολεῖται συνέχεια μέ τή θρησκεία καί τό Θεό. Ζῆσε ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀλλά συγχρόνως ζῆσε χριστιανικά. Ἡ Ὀρθοδοξία εἶναι ἕνας πολύτιμος θησαυρός, πού, ὅταν τόν ἀντιληφθεῖς, θά μεταμορφώσει φωτεινά κάθε πτυχή τῆς ζωῆς σου. Ἔτσι, ἐνῶ θά ζεῖς ὅπως ὅλοι, ὅμως δέ θά ζεῖς μέ κακία κι ἐγωισμό, ἀλλά μέ εἰρήνη καί ἀγάπη.

Αὐτό εἶναι τό κάλεσμα τῆς Ἐκκλησίας καί γιά σένα καί γιά τό βαφτιστῆρι σου, αὐτό εἶναι τό κάλεσμα πού ἔχεις ἀποστολή νά τοῦ μεταδώσεις καί νά τοῦ ἐξηγήσεις, γι' αὐτό εἶσαι νονός ἤ νονά.

Νά σοῦ ζήσει, λοιπόν, νονέ! Νά σοῦ ζήσει, νονά! Κι ὁ Χριστός νά τό ἀξιώσει, κι αὐτό κι ἐσένα, νά βαδίσει τό δρόμο πού ξεκίνησε βγαίνοντας ἀπό τήν κολυμπήθρα. Θά τό βοηθήσεις κι ἐσύ, θά σᾶς βοηθήσει ὅλους καί θά μᾶς βοηθήσει ὅλους ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ὁ μεγάλος μας Φίλος, ὁ τελικός μας προορισμός.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ

Θά γίνεις νονός ; / Θα γίνεις νονά ;

Συγχαρητήρια! Πῆρες μιά πολύ ὄμορφη ἀπόφαση! Καί εἶναι τόσο ὄμορφη, γιατί ἔχεις νά προσφέρεις κάτι πολύτιμο στή ζωή ἑνός καινούργιου ἀνθρώπου, καθώς θά μεγαλώνει.

Ξέρεις, ἔχεις ἕνα σπουδαῖο ρόλο στή ζωή τοῦ βαφτισιμιοῦ σου, μιά σπουδαία ἀποστολή. Γι' αὐτήν ἀκριβῶς τήν ἀποστολή ἡ Ἐκκλησία ὅρισε νά συμμετέχεις στή μεγάλη στιγμή τῆς βάφτισής του, μαζί μέ τούς γονεῖς του, τόν ἱερέα καί ὅλους τούς φίλους καί συγγενεῖς του.

Ἡ ἀποστολή αὐτή σίγουρα ξέρεις ποιά εἶναι: νά ἐξηγήσεις στό βαφτισιμιό σου – καθώς θά μεγαλώνει – ποιός εἶναι ὁ Χριστός, νά φέρεις τά βήματά του στήν Ἐκκλησία, νά τοῦ μάθεις νά προσεύχεται, νά τοῦ χαρίσεις τόν πολύτιμο θησαυρό τῆς Ὀρθόδοξης Πίστης, στήν ὁποία ἐντάχθηκε.

Μέ χαρά γιά τή συμμετοχή σου σ' αὐτή τή σπουδαία πορεία ζωῆς, θά θέλαμε νά μοιραστοῦμε μαζί σου μερικά κομμάτια αὐτοῦ τοῦ θησαυροῦ: τό πολύτιμο μαργαριτάρι (τό Χριστό) καί μερικά ἀνεκτίμητα κομμάτια ἀπό τό χρυσάφι τῆς Ὀρθοδοξίας.

1. Ὁ Θεός τῶν χριστιανῶν εἶναι Ἕνας, ἀλλά δέν εἶναι Μόνος. Εἶναι μιά τριάδα Αἰώνιων καί Παντοδύναμων θεϊκῶν Προσώπων, πού τά ὀνομάζουμε «Πατέρα», «Υἱό» καί «Ἅγιο Πνεῦμα». Αὐτά τά ὀνόματα τά δίδαξε ὁ Χριστός, ὅταν ἦρθε στή Γῆ, καί εἶπε γιά τόν ἑαυτό Του πώς εἶναι τό ἕνα ἀπό τά τρία αὐτά μεγάλα Πνεύματα, ὁ Υἱός.

Τά τρία αὐτά Πνεύματα εἶναι πάντα ἑνωμένα μεταξύ Τους μέ τήν οὐσία τοῦ Πατέρα (Αὐτός ἔδωσε καί δίνει ζωή στά ἄλλα δύο, μεταδίδοντάς τους τήν οὐσία Του, δηλαδή τό ἄγνωστο καί ἄυλο βασικό στοιχεῖο πού τά κάνει νά ὑπάρχουν) καί μέ τήν ἀπίστευτη καί ἄπειρη ἀγάπη πού ἔχουν μεταξύ Τους. Γι' αὐτό, δέ λέμε ὅτι πιστεύουμε σέ τρεῖς Θεούς, ἀλλά σέ Ἕνα Θεό, πού εἶναι τριαδικός: στήν Ἁγία Τριάδα.

Αὐτός ὁ Τριαδικός Θεός ὑπάρχει πρίν ἀπό τή

δημιουργία τοῦ χώρου καί τοῦ χρόνου, γι' αὐτό καί λέμε ὅτι ὑπάρχει «πάντα». Πῶς ἀκριβῶς ἀντιλαμβάνεται Ἐκεῖνος τό χρόνο, εἶναι τελείως ἄγνωστο σέ μᾶς, γιατί ὁ Θεός δέν εἶναι ἄνθρωπος, οὔτε ὄν τοῦ δικοῦ μας σύμπαντος – εἶναι ὁ Δημιουργός του δικοῦ μας σύμπαντος, καθώς καί ὁποιουδήποτε ἄλλου ὑπαρκτοῦ σύμπαντος (π.χ. τοῦ κόσμου ὅπου ζοῦν οἱ ἄγγελοι), Αὐτός πού ἔθεσε τούς φυσικούς νόμους καί ξεκίνησε τή ζωή τῶν πλασμάτων, ἀλλά καί τά προστατεύει, ὥστε νά συνεχίζουν νά ὑπάρχουν.

2. Πίσω ἀπό τή διήγηση τῆς Ἁγίας Γραφῆς, πού περιέχει καί πολλούς συμβολισμούς, διακρίνουμε τήν οὐσία: Ὁ Τριαδικός Θεός τόν κόσμο τόν δημιούργησε ἀπό ἀγάπη καί ἔβαλε τόν ἄνθρωπο στή Γῆ ὡς ἕνα σύνδεσμο, γιά νά ἑνωθεῖ μέ τό Θεό, ζώντας μιά ζωή ἀγάπης, κι ἔτσι νά μεταφέρει τήν ἁγία καί ἀγαθή ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ (τή «θεία χάρη») σέ ὅλα τά πλάσματα τοῦ κόσμου. Ὅμως οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι ξεγελάστηκαν ἀπό πονηρά πνεύματα καί νόμισαν πώς ὁ Θεός δέν τούς ἀγαπᾶ καί πώς μποροῦν νά γίνουν θεοί, ὄχι ἑνωμένοι μέ τό Δημιουργό τους, ἀλλά μέ τίς δυνάμεις τους*. Τό λάθος τους (τό «προπατορικό ἁμάρτημα» – ἁμάρτημα = λάθος) εἶχε τρομερές συνέπειες: ἡ ἁρμονία καί ἡ ἀγάπη, πού τούς συνέδεαν μέ τό Θεό, μεταξύ τους καί μέ τά ἄλλα πλάσματα τοῦ κόσμου, χάθηκαν. Τό κακό καί ὁ θάνατος μπῆκαν στή ζωή τους. Ὁλόκληρη ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας, ὅπως τήν ξέρουμε, εἶναι τό τίμημα τῆς ἀλαζονείας τῶν πρώτων ἀνθρώπων: μιά ἱστορία βίας, μίσους καί καταπίεσης, μέ μικρά διαλείμματα ἐλευθερίας, ἀγάπης καί φωτός.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι στή ζωή μας ἐπαναλαμβάνουμε τό ἴδιο λάθος μέ τούς προγόνους μας: διψᾶμε γιά δύναμη, θέλουμε νά γίνουμε μικροί «θεοί». Ἔτσι μέσα στούς αἰῶνες τό προπατορικό ἁμάρτημα διαιωνίζεται.

*Ἐννοεῖται πώς ἡ διήγηση τῆς Ἁγίας Γραφῆς γιά τόν ἀπαγορευμένο καρπό πού ἔφαγαν ὁ Ἀδάμ καί ἡ Εὔα εἶναι συμβολική. Ὁ καρπός συμβολίζει τή στάση τῶν πρώτων ἀνθρώπων ἀπέναντι στό Θεό καί στόν ἑαυτό τους, πού θά ἦταν ἡ γεμάτη ἀγάπη ἤ γεμάτη ἐγωισμό. Ἐπίσης, ἡ Ἁγ. Γραφή δέ λέει ὅτι ὁ καρπός ἦταν «μῆλο»· αὐτό εἶναι ἕνας μῦθος πού γεννήθηκε ἀπό παρερμηνεία. Τόν ὀνομάζει «δέντρο τῆς γνώσης τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ», δηλαδή τῆς γνώσης εἴτε τοῦ καλοῦ εἴτε τοῦ κακοῦ, ἀνάλογα μέ τό τί θά διάλεγαν οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι.

3. Τό δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδας, ὁ Υἱός, ἔγινε ἄνθρωπος – ὁ Ἰησοῦς Χριστός – καί δίδαξε στούς ἀνθρώπους τό δρόμο, μέ τόν ὁποῖο μποροῦν νά ἐπιστρέψουν στό Θεό καί νά ἑνωθοῦν μέ Αὐτόν.

Γιά τήν ἀκρίβεια, ὁ Χριστός δίδαξε ὅτι Ἐκεῖνος (ὁ ἴδιος ὁ Χριστός) εἶναι ὁ δρόμος πού ὁδηγεῖ στό Θεό καί κάλεσε τούς ἀνθρώπους νά ἑνωθοῦν μ' Αὐτόν (μέ τό Χριστό), πού εἶναι πάντα ἑνωμένος μέ τό Θεό Πατέρα, κι ἔτσι καί οἱ ἄνθρωποι θά γίνουν ἑνωμένοι μέ τόν Τριαδικό Θεό. Αὐτή ἡ ἕνωση τοῦ ἀνθρώπου μέ τό Θεό – πού γίνεται μέσω τοῦ Ἁγίου Πνεύματος – εἶναι αὐτό πού οἱ γιαγιάδες μας λένε «παράδεισο» καί δέν τελειώνει μέ τό θάνατο, ἀλλά συνεχίζεται στήν αἰώνια ζωή.

Ὅποιος προχωρήσει πολύ στό δρόμο πού δίδαξε ὁ Χριστός, περνάει σέ μιά κατάσταση, πού τήν ὀνομάζουμε «θέωση», ἑνώνεται δηλαδή πάρα πολύ μέ τό Θεό, γι' αὐτό ἀποχτᾶ ἀκόμα καί τή δύναμη νά κάνει θαύματα. Οἱ ἄνθρωποι πού τό ἔκαναν αὐτό εἶναι οἱ ἅγιοι.

Τό νά γίνουμε κι ἐμεῖς ἅγιοι, αὐτό θά ἦταν τό τέλειο καί αὐτό ἀκριβῶς θά ἤθελε ὁ Θεός γιά μᾶς. Ἀλλά, ἄν βάλουμε ἕνα τέτοιο στόχο, μποροῦ νά κάνουμε ἕνα λάθος: νά θέλουμε ν' ἀποχτήσουμε τή δύναμη νά κάνουμε θαύματα, κι αὐτό κατά βάθος εἶναι λίγο (ἤ πολύ!) ἐγωιστικό. Ἕνας ρεαλιστικός στόχος γιά μᾶς, καί γιά τό βαφτισιμιό σου, ἀλλά καί γιά τήν οἰκογένειά του καί γιά κάθε ἄνθρωπο, εἶναι νά μάθουμε ν' ἀγαπᾶμε ὅλο τόν κόσμο, ὅπως δίδαξε ὁ Χριστός. Κανείς δέ φτάνει κοντά Του, οὔτε ἑνώνεται μ' Αὐτόν, ἄν δέν περάσει ἀπ' αὐτό τό στάδιο: νά ἀγαπήσει ὅσο τό δυνατόν περισσότερους ἀνθρώπους, ὅλους τούς ἀνθρώπους, συγχωρώντας ἀκόμα καί τούς ἐχθρούς του.

Αὐτός εἶναι ἕνας στόχος πολύ πιό ὄμορφος ἀπό τό νά γίνουμε πλούσιοι καί καταξιωμένοι στήν κοινωνία, ἔτσι δέν εἶναι;

4. Τί εἶπε ὁ Χριστός γιά τό δρόμο, πού ὁδηγεῖ σ' Αὐτόν, δηλ. τό δρόμο πού ὁδηγεῖ στόν «παράδεισο»; Εἶπε πάρα πολλά καί σημαντικά. Ξεχωρίζουμε πολύ λίγα:

«Ἀγαπᾶτε τούς ἐχθρούς σας, κάντε καλό σ' αὐτούς πού σᾶς κάνουν κακό, εὐλογεῖτε αὐτούς πού σᾶς καταριοῦνται, προσεύχεστε γιά ἐκείνους πού σᾶς βλάπτουν, δανείζετε ἐκεῖ πού δέν ἐλπίζετε νά τά πάρετε πίσω. Ἂν ἀγαπᾶτε μόνο αὐτούς πού σᾶς ἀγαποῦν ἤ δανείζετε μόνο ἐκεῖ πού ἐλπίζετε σέ κέρδος, σέ τί διαφέρετε ἀπό τούς ἁμαρτωλούς; Τό ἴδιο κάνουν κι αὐτοί. Ἐσεῖς ὅμως νά εἶστε τέλειοι, ὅπως ὁ οὐράνιος Πατέρας σας» (δές Ματθ. 5, 43-48. Λουκ. 6, 27-49). «Ἂν δέ γίνετε σάν μικρά παιδιά, δέ μπορεῖτε νά μπεῖτε στή βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (δές Ματθ. 18, 1-6).

Εἶπε ἐπίσης: «Ἂν κάποιος δέ γεννηθεῖ ἀπό νερό καί Ἅγιο Πνεῦμα, δέ μπορεῖ νά μπεῖ στή βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ἰωάνν. κεφ. 3· ἐννοεῖ τό βάπτισμα). «Ὅποιος φάει τή σάρκα μου καί πιεῖ τό αἷμα μου, βρίσκεται μέσα μου κι ἐγώ μέσα του. Ἂν ὅμως δέ φᾶτε τή σάρκα καί δέν πιεῖτε τό αἷμα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, δέν ἔχετε ζωή μέσα σας» (δές Ἰωάνν. 6, 48-59· ἐνν. τή θεία κοινωνία – «υἱό τοῦ ἀνθρώπου» ὁ Ἰησοῦς ὀνόμαζε τόν ἑαυτό Του, ἀπό ἕνα ὅραμα τοῦ προφήτη Δανιήλ στήν Παλαιά Διαθήκη, κεφ. 7).

«Ἂν συγχωρήσετε τίς ἁμαρτίες κάποιων, θά συγχωρεθοῦν· ἄν τίς διατηρήσετε, θά παραμείνουν» (Ἰωάνν. 21, 23· δές καί Ματθ. 18, 18: εἶναι ἡ ἐξουσία στούς μαθητές Του νά συγχωροῦν ἁμαρτίες μέ τό μυστήριο τῆς ἐξομολόγησης – αὐτή τήν ἐξουσία οἱ ἀπόστολοι τή μετέδωσαν στούς πρώτους ἐπισκόπους κι ἔτσι ἀπό γενιά σέ γενιά ἔφτασε στούς σημερινούς ὀρθόδοξους ἱερεῖς. Οἱ ἁμαρτίες πού θά «διατηρηθοῦν» εἶναι ἐκεῖνες, γιά τίς ὁποῖες ὁ ἄνθρωπος δέν ἔχει μετανιώσει, ἄρα δέ ζητάει συγχώρεση ἀπ' τό Θεό).

Εἶπε ἐπίσης: «Σᾶς στέλνω σάν πρόβατα ἀνάμεσα σέ λύκους. Πολλούς ἀπό σᾶς θά μαστιγώσουν καί θά σκοτώσουν καί θά σᾶς σύρουν μπροστά σέ βασιλεῖς καί ἡγεμόνες. Ὅμως μή φοβᾶστε ἐκείνους πού σκοτώνουν τό σῶμα, ἀλλά δέ μποροῦν νά σκοτώσουν τήν ψυχή», «δέ θά χαθεῖ οὔτε μιά τρίχα ἀπό τό κεφάλι σας» (δές Ματθ. 10, 16-36. Λουκ. 21, 12-19).

Τέλος, εἶπε: «Θά ἔρθει ὥρα πού οἱ νεκροί μέσα στούς τάφους θ' ἀκούσουν τή φωνή τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καί θ' ἀναστηθοῦν» (δές Ἰωάνν. 5, 24-30).

5. Ὁ Χριστός δέ μίλησε μόνο στόν καθένα ξεχωριστά, ἀλλά ἵδρυσε τήν Ἐκκλησία.

Ἐκκλησία ὀνομάζεται τό σύνολο τῶν ὀρθόδοξων χριστιανῶν. Ἐκκλησία δέν εἶναι τό κτήριο, ὅπου λατρεύουμε τό Θεό. Αὐτό ὀνομάζεται «ναός». Ἐπειδή ὅμως ἡ Ἐκκλησία (δηλ. οἱ χριστιανοί) συγκεντρώνεται στό ναό, κατέληξε ὁ ναός νά ὀνομάζεται κι αὐτός «ἐκκλησία».

Ὅταν λοιπόν λέω «πάω στήν ἐκκλησία», ἐννοῶ «πάω νά συναντήσω τούς ἄλλους». Κι ἐπειδή, ὅπως εἴπαμε, τούς συναντάω στό ναό, γι' αὐτό κατέληξε νά λέω «ἐκκλησία» καί νά ἐννοῶ τό ναό.

Οἱ χριστιανοί λατρεύουμε τό Θεό στήν ἐκκλησία (στό ναό), ὄχι γιατί ὁ Θεός βρίσκεται «μόνο ἐκεῖ», ἀλλά γιατί ἐκεῖ συναντιόμαστε μεταξύ μας, ὥστε ὅλοι μαζί, ἑνωμένοι μέ ἀγάπη καί κατανόηση, σάν ἕνας, νά προχωρήσουμε πρός τό Θεό. Καί σ' αὐτή τή συνάντηση δέ συμμετέχουμε μόνο ἐμεῖς, ἀλλά καί οἱ ψυχές πού βρίσκονται στόν οὐρανό καί οἱ ἅγιοι, ἡ